

en niet alleen die wet niet had kunnen volbrengen, maar zelfs in wat 't tenkoste van die wetsvolbrenging offeren zou, ten eenemake was te kort geschoten, was het uitgemaakt, dat het verbond, waardoor dit alles het volk aan zijn God had moeten verbinden, gebroken en vervallen was, en dat Israël aan het einde van zijn loopbaan bij niet anders dan bij de ongerechtigheid uit zou komen. Een ongerechtigheid die zelfs de ongerechtigheid der heidenen nog te boven ging, daar Israël tegen meerdere genade in was gegaan. Alle pogingen, door vorsten en profeten beproefd, om dit zedelijk verval van Israël te stuiten, was dan ook ondoeltreffend gebleken. Nu en dan goldte het op en neder, zoodat er tijdelijk weer zekere verheffing van Israels geestelijk leven kwam, maar het hield geen stand, en ijlings sloeg de golfslag die even verrees was, weer omhoog in de diepte weg. Heel Israels historie na Davids en Salomo's bewind, was vooral in Israël, maar grootendeels toch ook in Juda, één doorlopend bewijs van de zedelijke onmacht waarin Israël verkeerde, om zichzelf weer op te beuren. Veeleer ging 't steeds met Israël achteruit. Wat in en om den tempel heilig was, verviel steeds meer in vormdienst. En al mocht geroemd, dat er steeds nog een zeven duizend van 't echte Israël zelfs onder Achab overleefden, die de knie voor den Baal niet gebogen hadden, en al verzamelde zich op de hoogte feesten te Jeruzalem nog steeds een niet zoo kleine groep van waarachtig geloovigen, die aan Jehovah zich vastklemden, toch was het volk als volk, en als eigen staat, reeds van Manasse af geheel inzinkende. Heel Israël en Juda's historie liep uit op één bittere teleurstelling, en het einde was dan ook, dat Jeremia van zelf geheel den volkstaat zag inzinken. Een driemaal herhaalde belegering en in-neming van Jeruzalem leverde het bewijs, dat de macht van Israels volkstaat zwichtte en verging. Een vrij, een onafhankelijk, een zelfstandig volk is het geslacht van Jacob na de verwoesting van Jeruzalem en de versterking van den tempel door Nebucadnezar's trawanten, dan ook nimmer meer geworden.

Doch tegenover dien ondergang van Israels volkstaat in jammer en ellende verrees toen op nieuw allengs Israels geestelijke beteekenis, en het is daarop, dat Jeremia's profetie van het komende Verbond doelt. Israels optreden had van meet af twee kanten. Eenerzijds heeft Mozes in wezenlijken zin een staat, een rijk, een republiek zoo men wil, gesticht, die onder Saul in een monarchie zich omzette. Maar onderscheiden van dezen volkstaat, dien het uit Egypte uitgegane volk onder Mozes leiding gesticht heeft, was de geestelijke saamvoeging, de geestelijke opleving der patriarchen. Van dezen geestelijken bond nu was wel Israël de drager geweest, maar die bond ging in Israël niet op. Bij Abrahams roeping was het van meet af geweest, dat er ja, uit zijn lendenen een groot volk, een volk van God gezegend zou voortkomen, maar dat tegelijk die zegen uit zou gaan onder alle volken der aarde. Hierdoor erlangde het heil wel in Israël een nationaal uitgangspunt, maar tevens een internationale, over heel het aardrijk zich uitstrekkende beteekenis. Dit uitsluitend nationale karakter van Israels volkstaat, moet derhalve van het internationale karakter, dat de geestelijke bond draagt, scherp onderscheiden worden. Ook al leeft het nationale wezen van Israël nog steeds in de Joden voort, en al blijft dit ook voor de toekomst zijn beteekenis behouden, in dit Joodsche-nationale gaat de beduidenis van het aan Abraham toegezegde heil allermint op. Al ging derhalve, na de drieduivend inneming van Jeruzalem, in Jeremia's dagen de Joodsche volkstaat voor goed te loor, zood, dat zelfs de exceptie van de Maccabeën geen herleving brengen kon, de geestelijke bond die in Abraham voor alle volk der aarde bezegeld was, leed hieronder allermint schade. Het koninkrijk van David mocht voor vijf eeuwen zoek raken, toch bleef het Davidisch geslacht schuilend voortbestaan, en al zijn er zeven eeuwen na Jesaja's sterven en vijf eeuwen na het heengaan van Jeremia verlopen, eer het wonder van Bethlehem geheel den stand van het wereldleven omzette, de Messias is verschenen, in Maria's kindeke is het Woord vleesch geworden, en straks kwam de uitstorting van den Heiligen Geest. Vandaar trad toen het volk Gods op in geheel andere gestalte, niet meer nationaal beperkt, maar internationaal zich over geheel het aardrijk uitbreidend. Maar dan ook dat volk saamlevend in een verbond, dat formeel vrij en ongebonden, uit zijn geestelijken wortel zou opbloeien. Het zou nu niet meer zijn een roepen van den een tot den ander: „Ken den Heere!“ want die kennis des Heeren zou 't deel van al zijn wedergeborenen en bekeerden ten leven zijn. De kennis Gods zou niet meer van buiten af, door het gehoor, in de ziel dringen, maar binnen in de ziel door den Heiligen Geest zijn ingeplant, en van binnen uit naar buiten zich openbaren. Tijdelijk mocht dan nog de worsteling overblijven, om den strijd tusschen het geestelijk gerijpte volk en de ongerechtigheid wereld tot beslissing te doen komen. Dit kan eerst de Voleinding ons aanbrengen. Maar het hoofdgegeven voor de Voleinding was er dan nu toch. De Christus zetelt nu in den troon zijner heerlijkheid, en door zijn Geest verlicht Hij de donkerheid in ons aardse leven.

Gaan we nu over tot Ezechiel.

Dr. A. K.

## „Een gebaande weg“.

En er zal een gebaande weg zijn voor het overblijfsel zijns volks, dat overgebleven zal zijn van Assur, gelijk als Israël geschiedde ten dage, toen het uit Egypteland optoog.  
Jesaja 11 : 16.

De pijnlijke profetie ligt er eenmaal toe, dat de poort eng is en de weg nauw, die ten leven leidt, en dat er slechts weinigen zijn, die dezen weg vinden. Een profetie daardoor nog verscherpt, dat er ook het omgekeerde, het vlak tegenovergestelde bij wordt gevoegd, en dat ook even stellig voorzeggd is, hoe „de poort wijd, en de weg breed is, die ten verdere leidt, en die hield velen zijn, die door dezen weg ingaan.“ Saam alzo twee indringende profetieën, die vooral daaraan hun hoog gewicht ontleenen, dat ze ons door den Christus zelf zijn aangezegd, en wel aangezegd in die alles te bovengaan openbaring, die als de Bergrede het heiligst racht draagt.

Kon men nu nog staande houden, dat de uitkomst toch wel iets op deze ontzettende profetie afdingt, maar ook hier is geen sprake van. Zeker, er liggen tijden achter ons, waarin de uiterlijke dienst van Jehovah in Israël, en zoo ook de vormelijke dienst in Christus Kerk, onder de volken in ere was. Men behoeft slechts aan de dagen van David en van Josia onder de Joden, en aan een deel der Middeleeuwen in het leven van Christus' kerk, te denken, om den indruk te ontvangen alsof destijds verreweg het grootste deel der volksmenigte wandelde in heilige gods-vrucht. Maar hoe te ontkennen, dat 't beide malen meer schijn dan wezen was, indien men let op wat na David in Salomo en na Josia in Manasse volgde, of op wat voor het uitbreken van de Reformatie de groote scheuring in Christus' Kerk voorbereidde.

Ook in de vorige eeuw is, na Napoleon's verovering, in den Revolutie een korte periode gevolgd van geestelijk weeropleven, en ook met de Scheiding en de Doleantie trad weer een heiliger verheffing naar voren. Maar hoe bedrogen kwam toch niet uit, wie ook van deze nieuwe verwekkingen een terugkeer van heel het volk naar zijn God verwacht, of althans gehoopt had.

Niet anders rest ons dan ook, dan met pijnlijke zelfbeschuldiging te belijden, hoe telkens opnieuw de uitkomst tot teleurstelling leidde, en hoe het altoos opnieuw bleek, hoe Jezus aangrijpende profetie nog steeds waarheid werd: Steeds meerderden ingaan door de poorte die ten verdere leidt, en niet dan weinigen die ingaan door de poorte, die inleidt ten leven.

Reeds van ouds ging daarom sprake van een overblijfsel.

Hoe klein en nietig was het volk van Israël niet, zoo ge het vergelijkt bij de machtige volken die in Babylon en Assyrie, in Perzie en Griekenland, en ten slotte in Rome's Keizerrijk de wereld beheerschten. En toch, zelfs van dit zoo kleine Israël viel keer op keer toch nog de overgrote meerderheid af. Eerst de Tien Stammen, zoodat er slechts één stam van Juda overbleef, en ook van wat toen nog overbleef viel opnieuw het merendeel af, en ten slotte was, in de dagen van Jezus niets dan een klein overblijfsel in Galilea en Judaea op te sporen.

En zooda het toen was, is het nog steeds. Hoe klein is niet, heel Europa door, de groep der trouwe geloovigen die aan de belijdenis der vaderen vasthouden? Wat zijn ze uit den stand der geleerden, en der machtigen en der aanzienlijken niet schier op verdwijnen na te loor gegaan? En hoe staan ze ook nu niet opnieuw als een klein overblijfsel tegenover de boeleerende, woelende en joelende schare over.

En is niet een enkel volk meer, zoo min in ons land als in 't overige Europa, en zoo min in Europa als in Amerika, om nu van Azië en Afrika, niet eens te spreken, waarvan gezegd kan worden, dat zijn geestelijke macht en geestelijke beteekenis als volk nog in de trouwe belijdenis van den Christus ligt.

Ook al mocht in de dagen der Hervorming geroemd, dat 't geloof ook in het staatkundig leven der volken, en zoo ook in ons volk, toen den hoogsten toon aangaf, die glansperiode is reeds voor meer dan een eeuw ondergegaan, en wat thans weer, ook onder ons volk, de geestelijke heerschappij uitoefent, is niet de hoogheid van den Christus, maar de zelfaanmatigende hoogheid van den mensch.

En dit zóó sterk, dat ge soms onwillekeurig uzelf afvraagt, of niet welhaast de tijd komende is, dat het Kruis geheel verdonkerd, en de ere van den Christus onder menschen geheel vergeten zal zijn, om nog alleen onder Gods engelen te worden toegerogen.

Doch juist tegen die angstvolle beduchtheid treedt nu de zoo stellige toezegging in, dat de Heere steeds een gebaande weg geopend houdt voor het overblijfsel zijns volks, en het is op deze toezegging dat nog altoos de historie het zegel drukt.

Jacob met zijn zonen was niets bij het machtige Egypte vergeleken, en ook straks onder de volken van Assur en Babylon telde Israël ternaauwernood mede, en toch, terwijl alle deze volken ten onder zijn gegaan, best alleen het zoo kleine en nietige Israël nog altoos zijn overblijfsel onder alle naties.

En zoo ging het heel de historie door. Hoe telkens schreef het niet, alsof onder de vervolgingen van Rome's keizers heel de Christenheid zou worden uitgemoord. En toch, wat leverde de uitkomst anders, dan dat Rome's keizerrijk ten onder ging, en Christus' Kerk machtiger opbloeide.

Hoe scheen het niet, alsof in de dagen der Reformatie Spanje en den voet op den nek zou zetten, en Alva met Parma ons bestaan vernietigen zou. En toch, wat leverde de uitkomst anders, dan dat Spanje's glorie welhaast tanen ging, terwijl Nederland voor Europa werd als een rijkend wonder wassende, om 't heil uit Tollens zang over te nemen.

Wat zijn niet, zelfs nu nog, de Staten in Europa en Amerika die met de Reformatie met gingen, in macht verre boven de Staten die onder Rome bleven, uitgegroeid.

En zoo gaat 't heel de historie door. Telkens afval, straks verval, lijden en ondergaan, zoodat er schier niets om in te roemen overblijft, dan in een overblijfsel. Maar ook voor dat overblijfsel ontvalt zich dan steeds weer een gebaande weg. Wat scheen uit te sterven leeft weer op, en de Heere strijdt voor zijn volk.

Aan die gelofte klemme ook thans weer zijn volk zich vast.

Op meer dan een overblijfsel mag niet gehoopt worden. De weg blijft nauw en de poort blijft eng die ten leven leidt.

Maar dat overblijfsel des Heeren zal dan toch nimmer te loor gaan.

Dr. A. K.

Amsterdam, 16 Juni 1916.

De zoete hoop, die enkele weken geleden de harten vervulde, dat nu Duitschland bereid bleek vrede te sluiten en Amerika's president zijn diensten als vredesmediator aanbod, het einde naderde van den schrikkelijken oorlog, die reeds al te lang als een nachtmerrie op Europa drukt, is helaas maar al te spoedig in rook vervlogen.

Niet alleen, dat de hand, dien de olifant aanbod, ruwweg werd afgewezen, maar de oorlogsbrand laaide nog feller op en de zoo zeer begeerde vrede schijnt verder verwijderd dan ooit te voren. Duitschland's en Engeland's vloten hebben voor 't eerst in den zeeslag bij Jutland hun volle kracht gemeten, maar een beslissende overwinning werd trots het offer van duizenden menschenlevens door geen van beide behaald, en Engeland, dat de gevoeligste klappen kreeg, haakt reeds naar het oogeblik, waarop het revanche nemen en den zoo geducht gebleken tegenstander vernietigen kan, ten einde zijn alouden roem als beheerscher der zeeën te handhaven. Het plotseling opgekomen offensief van Oostenrijk, dat den erfvind in Trentino van zijn grondgebied verloor en door diens vesting-gordel heenbrekende, de Po-vlakte bedreigt, noopte Italië weer tot nieuwe krachtsinspanning. En de logge Russische beer, die na de nederlagen van het vorige jaar zich in zijn hol teruggetrokken had, kwam zijn bedreigden bondgenoot te hulp door een aanval op het Oosterfront, en de gevoelige slagen in Gallicie aan Oostenrijk toegebracht, bewijzen, dat zijn klauwen nog niets van hun scherpte verloren hebben.

Zoo is over heel het front de strijd weer met nieuwe heftigheid ontbrand en zelfs de meest optimistische profetie durft het einde niet profeteren. Veeleer schijnt het, alsof de maastroom, die de volkeren van Europa heeft aangegrepen en hen in zijn kolken dreigt te doen ondergaan, steeds verder zijn zuigkracht werken doet en ook de naties, die nog in vrede leven, zal meeslepen. Zelfs de strijd in Amerika om het presidentschap gestreden, heeft tot dieperen achtergrond, welke partij, die welke den vrede wil handhaven of die aan den wereldoorlog wil deelnemen, de overhand zal behouden. En hoe wankel de positie van de kleinere Europeesche Staten is, leert het voorbeeld van Griekenland maar al te droef.

Zal het gebod om den vrede, dat enkele weken geleden met zooveel hoop uit de harten opsteeg, thans tegenover deze droeve werkelijkheid verstommen, of zal het met nog te meer andrang tot Hem worden opgezonden, die alleen machtig is den oorlog aan banden te leggen, welke op een zelfmoord van het Christelijk Europa moet uitloopen.

Reeds nu is het zoo schrikkelijk voor elk Christenhart om te zien, hoe Europa, dat de drager is der Christelijke cultuur, dat aan de spits der volkeren staat en de heidensche volkeren door zijn geestelijke overwicht in toom hield, al meer het schouwspel biedt van een niets ontzienden haat en verdelingswoede die den Christen-naam voor de heidensche volkeren tot een aansluiting maakt. En wat zal het worden, wanneer deze moordende krijg nog jarenlang wordt voortgezet tot het bittere einde toe? O zeker, men spiegelt den volkeren voor, dat na dezen laatste en zwaarsten oorlog het zwaard voor goed in de scheede zal worden gestoken, dat recht en gerechtigheid triumpheeren zal, dat één Statenbond alle volkeren van Europa broederlijk zal omvatten en de droom der pacificisten zal worden verwelkomt. Maar de uitkomst zal een gansch andere wezen. Zij, die de nederlaag lijden, zullen met wrokkenden haat in het hart uitzien naar het oogeblik der weerwraak. De volkeren zullen gebogen gaan onder een schuldenlast, die geen natie, hoe rijk ook, dragen kan; het maatschappelijk leven zal geteisterd worden door oeconomiche crisissen, en als gevolg daarvan zullen sociale opstanden en revoluties zich voordoen als nooit te voren.

In Europa, beroofd als het is van het beste en krachtigste deel zijner mannen, zal den teugel der wereldheerschappij zich uit de handen zien slippen, en machteloos staan, wanneer de heidensche volkeren zich opmaken om den triomf van het paganismen over het Christendom te vieren.

Ziende op den ernst der tijden, mogen we daarom niet vertragen in het gebod, maar moeten we veeleer bij het klimmen van den nood te vuriger aanhouden in het gebod, dat God den vrede komen doe.

Zeg niet, dat dit gebod niet baten zal. God die de harten der volkeren als waterbeken leidt, kan den oorlogshartstocht in vredesgezindheid doen verkeeren.

En het gebod des rechtvaardigen vermag veel.

Alleen, laat de diepste grondtoon van dat gebod dan niet ons eigen belang en onze eigen nood zijn. Ook wij lijden; de druk voor onze bevolking stijgt, en nu we zelfs aan de eerste levensmiddelen te kort kwamen, wordt de ernst van den toestand wel gevoeld. Maar hoe vurig we daarom bidden om den vrede, en hoe lief we ons vaderland hebben, dat we zoo gaarne voor de rampen van den oorlog bewaard zouden zien, ernstiger nood moet thans ons wegen op het hart, nu hooger belang op het spel staat.

Laat het daarom een gebod zijn uit innig zielsontroeren geboren over het ontzettende, schier niet in te denken leed, dat door dezen oorlog over de oorlogvoerende naties zelf is gekomen. Vraag niet, wie aan dezen oorlog de meeste schuld draagt, maar bedenk dat het Christenvolkeren zijn, ons vleesch en bloed, leden van het groote gezin Gods op aarde, en heb deernis met die honderd-

duizenden, die op de slagvelden of in de loopgraven zoo gruwzaam den dood moeten vinden; met die arme verminkten en gewonden, die als hulpeloze wrakken straks wederkeren in de maatschappij; met die arme moeders, die hun zonen, met die vrouwen, die hun mannen verliezen, en bid uit dat gevoel van medelijden om vrede tot uw God.

Bovenal, bedenk hoe ook de zaak van God zelf onder dezen oorlog lijdt; hoe de arbeid tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk door den dienst der zending verlamd is geworden; hoe Zijn Naam gelasterd wordt onder de heidenen, omdat de Christenvolkeren elkaar uitmoorden; hoe het gevaar dreigt, dat wanneer deze zelfvernietiging doorgaat, het Christelijk Europa, evenals eens het machtige Romeinse rijk, door eigen schuld ten ondergang zal worden gedoemd en de heidenen over Christus' kerk zullen triumpheeren, en laat dat de diepste pleitgrond van uw gebed worden, dat God zich over Europa erbarmen en den vrede ons herschenke om Zijns naams wil.

## Kerkeraadsverkiezing.

De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Amsterdam heeft een nieuwe regeling vastgesteld voor de verkiezing van ouderlingen en diakenen, die een niet onbelangrijke verbetering van het verkiezingswerk is.

Tot dusverre was het gebruik, dat de stemgerechtigde mansleden namen opgaven aan den Kerkeraad van broeders, die zij geschikt achten voor den dienst van ouderling en diaken; dat de Kerkeraad uit deze voordrachten een dubbel getal nomineerde, dat de stemgerechtigden uit dit dubbel getal dan een keuze deden.

In een massale gemeente als te Amsterdam leverde dit echter het ernstige bezwaar op, dat de meeste gemeentelieden de voorgestelde ouderlingen en diakenen niet kenden en daar deze ouderlingen en diakenen voor bepaalde wijken werden aangewezen, ook weinig belangstelling voor de verkiezing toonden. Het aantal gemeentelieden, die aan de voordracht en aan de verkiezing deelnamen, was meest bedroevend klein in vergelijking met het gehele getal der leden.

De Kerkeraad heeft nu besloten, dat de verkiezing in het nauwste verband zal gebracht worden met de wijkindeling. De leden van een bepaalde wijk zullen een voordracht doen voor hun eigen wijk-ouderlingen en diakenen, d. w. z. voor de mannen, die in die wijk werkzaam zullen zijn en bij wier verkiezing ze dus het meeste belang hebben; de candidaten zullen zooveel mogelijk uit die wijk moeten gekozen worden, dus uit personen, die aan de wijkkleden bekend zijn. En de kerkeraad stelt dan uit deze voordracht voor elke wijk een afzonderlijk dubbelgetal vast, waaruit nu de stemgerechtigde leden van die wijk hun eigen ouderlingen en diakenen kunnen kiezen, die daarna aan heel de gemeente ter approbatie worden voorgesteld en dan worden bevestigd.

Het groote belang van deze verandering springt in het oog. Al wordt de eenheid van den Kerkeraad gehandhaafd, de band tusschen wijkindelingen en diakenen en de leden van de wijk, die ze te verzorgen hebben, wordt daardoor veel nauwer aangehaald. De wijkkleden zullen thans zelf hun wijkouderlingen en diakenen kunnen kiezen. Ze zullen dat doen kunnen met oordeel des onderscheids wat de personen aangaat, en de belangstelling in het verkiezingswerk zal daardoor geprikkeld worden. En de eerste stap is daarmee gezet op een weg, die tot de zelfstandigmaking der wijken leiden kan. Het door ons steeds voorgestane ideaal.

Aan de Commissie die met zooveel talent dit ontwerp ineenzette en verdedigde, onze hulde!

## Twee afscheidscolleges.

Prof. Chantepie de la Saussaye te Leiden en Prof. Cannegieter te Utrecht hebben dezer dagen afscheidscolleges gehouden.

Aan waardeerende woorden en huldebetoen zoowel van de zijde hunner ambtgenooten als van hunne leerlingen heeft het daarbij niet ontbroken.

Van meer belang is echter voor ons het laatste woord dat deze afscheidende hoogleeraren hebben gesproken, het woord waarin zij hebben samengevat wat de bedoeling van hun onderwijs en de vrucht daarvan voor hun eigen geestelijk leven is geweest.

En dan treft, hoe, bij verschil in toonaard, de slotsom dezelfde was.

Beide mannen, die jarenlang de a.s. predikanten der Hervormde Kerk hebben helpen vormen voor hun taak, verklaarden, dat zij het dogma der Kerk hadden prijsgegeven; dat er voor hen geen vaststaande belijdenis der waarheid meer bestond; dat zij alleen nog gevoelden voor een vaag, onbestemd, religieus Christelijk leven.

Er was verschil in toon.

Bij Prof. Chantepie de la Saussaye ontbrak elke waardeering voor den dogmatischen arbeid der Kerk. Hier was de scepticismus aan het woord, die met een Pilatus niet verder kwam dan de vraag: wat is waarheid? en daarom zich geheel terugtrok naar de beschrijving van het Christelijke leven.

Bij Prof. Cannegieter viel meer waardeering te beluisteren voor de belijdenis der Kerk; hij heeft althans gepoogd zijn discipelen in die belijdenis te huis te brengen, al achtte hij voor zich zelf, dat die belijdenis verouderd en niet dan de zeer onvolmaakte uiting van het religieuze leven was. Maar bij beide sprak even sterk het adogmatisme, dat ethischen en modernen vereenigt.

Christus heeft aan zijn discipelen gevraagd: wie zegt gij dat ik ben? en toen Petrus hem

beleed als den Zoon van God, gezegd, dat deze belijdenis hem goopenbaard was niet door vleesch en bloed, maar door den Vader in de hemelen en dat Hij op deze petra, deze belijdenis van zijn discipel, Zijne kerk grondvesten zou.

Maar deze beide hoogleeraren weten het beter. Niet de klare belijdenis, maar de mystiek van het religieuze leven is de rotssteen, waarop zij steunen. Of liever, het is geen rotssteen, maar alleen kruident oeverzand, waarop zij hun huis hebben gebouwd.

## De kinderen des Verbonds.

XXXVIII.

Zoo is dan de juiste zin van het bekende woord van den Apostel Petrus in Hand. 2:39 ons thans duidelijk geworden. De belofte, waarvan de Apostel spreekt, is niet de aloude belofte aan Abraham geschied, maar de belofte aan Joel gegeven, dat God Zijnen Geest zou uitzenden over alle vleesch. Die belofte wordt door den Apostel in de eerste plaats toegekend aan de Joden en hun kinderen, voor zoover ze zich bekeerden zonden, maar de Apostel breidt terstond diezelfde belofte ook uit tot de heidenen, die tot het Evangelie zouden geroepen worden, en dus evenzeer tot hunne kinderen. Het 't eerst den Jood en dan den Griek' (Rom. 1:16) wordt ook hier gehandhaafd, maar een principieel onderscheid tusschen beiden is er niet; het is een en dezelfde belofte, die toekomt aan alle geloovigen en hunne kinderen, onverschillig of ze uit Joden of uit Heidenen afstammen; een belofte, die daarom ook voor ons en onze kinderen geldt.

Het hooge belang nu van dit woord van den Apostel kan alleen dan recht doorzigtig worden, wanneer men het in verband brengt met hetgeen op den Pinksterdag is geschied, dat wil zeggen met de uitstorting van den Heiligen Geest. Er zijn in de historische ontwikkeling van het Genade-verbond drie beslissende momenten geweest: vooreerst de sluiting van het verbond met Abraham; ten tweede de komst van Christus, die de Middelaar van het verbond is; en ten derde de uitstorting des Heiligen Geestes, die de rijkste gave van dit verbond is. En bij elk van deze drie beslissende momenten wordt ons als de ordinantie van dit verbond wederom verkondigd, dat het niet alleen ons maar ook onze kinderen omvat. Bij de verbondssluiting met Abraham beloofd God, dat Hij de God niet alleen van Abraham maar ook van zijn zaad zal zijn; bij de komst van Christus, roept Hij, die de Middelaar van dit verbond is, de kinderen tot zich, zegent hen en verklaart, dat hunner zijn Koninkrijk is; en als de Heilige Geest op den Pinksterdag wordt uitgestort, zegt de Apostel Petrus, dat de belofte van dien Geest ook aan onze kinderen toekomt. Het is daarom niet toevallig, dat de Christelijke Kerk, wanneer ze het recht onzer kinderen op den doop wil bepleiten, altoos op deze drie: de belofte aan Abraham, het zegenen der kinderen door Christus en het woord van den Apostel Petrus op den Pinksterdag, gewezen heeft, want deze drie saam vormen het hechte fundament, waarop de kinderdoop rust.

De Christelijke doop toch wordt ons bedienend in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, en het noemen van deze drie Goddelijke personen bij den doop is niet maar een plechtige formule, maar verklaart, wat de doop zelf is, nl. een in gemeenschap ons brengen met den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest. Want als we gedoopt worden in den naam des Vaders, zegt ons Doopsformulier, verzegelt de Vader ons door den doop, dat Hij ons tot zijne kinderen aanneemt; als we gedoopt worden in den naam des Zoons, verzegelt ons de Zoon, dat Hij ons wascht van al onze zonden in zijn bloed; en als we gedoopt worden in den naam des Heiligen Geestes, verzekert ons de Heilige Geest, dat Hij in onze harten wonen en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil. Dit werk van den drieëenigen God mag nooit gescheiden worden; het is een gouden keten, waarvan niet een schakel kan worden gemist. Want heel de openbaring der Schrift leert ons, dat eerst in deze drie: de liefde des Vaders, de genade des Zoons en de gemeenschap des Heiligen Geestes, alle zaligheid voor ons ligt opgesloten.

Daarom zou de doop ook aan onze kinderen niet kunnen of mogen bedienend worden, wanneer Gods Woord ons niet de verzekering schonk, dat God de Vader ook hun Vader is en zij zijn kinderen zijn; dat Christus ook hen wascht met zijn bloed en hun Zaligmaker is; en dat de Heilige Geest ook in hun harten wonen en werken wil. Met minder dan dat kunnen we bij den doop onzer kinderen niet toe, want de doop wordt hun niet bedienend in den naam van den Vader, of van den Zoon alleen, maar in den naam van den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest. Vandaar dat onze Gereformeerde Kerken altoos als grond voor den kinderdoop op deze drie: de belofte aan Abraham, de zegening van Christus en het woord van den Apostel Petrus op den Pinksterdag hebben gewezen. Uit de belofte aan Abraham toch blijkt, dat God de Vader der kinderen niet minder dan de volwassenen tot Zijne kinderen aanneemt. Uit de daad van Christus, die de kinderen zegende, dat Hij zijn bloed niet minder vergoten heeft om de kindersken der geloovigen te wasschen, dan Hij gedaan heeft voor de volwassenen (Geloofsbelijdenis Art. XXXIV). En uit het woord van den Apostel Petrus op den Pinksterdag, dat de Heilige Geest niet weiniger aan de kinderen dan aan de volwassenen toegezegt is geworden (Heidelb. Catech., Zondag 27, vr. 74). Zoo nu opgevat, zal het ook verstaan worden, waarom dit woord van den Apostel

Petrus  
voud  
hetge  
maat  
afslu  
bond  
De  
in h  
van  
ook  
was  
geze  
en s  
naar  
onde  
Chris  
reikt  
Petrus  
Daar  
barin  
de f  
is n  
beves  
dat e  
gehes  
zoude  
baten  
ren g  
en e  
Heilig  
Nieme  
te zij  
12 :  
(Rom  
ons o  
wanni  
kinder  
Geest  
wij k  
Dat  
recht  
heid  
den f  
dag is  
overee  
want  
deeling  
Johann  
alleen  
Hem,  
zou m  
(Matth  
zelf w  
doop  
gedoo  
Hem  
(Matth  
voer,  
zult  
worden  
1 : 15  
vervull  
Christi  
Geest  
Christi  
gold,  
Christi  
heeft  
sprake  
worde  
Christi  
Geestes  
toe en  
Het re  
gezin t  
aan he  
gevalle  
hij, he  
doopt  
Geest  
(Hand  
terugge  
den do  
moet,  
belofte  
indacht  
Hij zek  
maar g  
den H  
evangel  
ons, di  
ben, w  
weren?  
En t  
nauwste  
de alts  
ook de  
„God,  
ons zal  
tigheid,  
en 17  
welke  
guten d  
doop v  
boorte  
Geest g  
heeft u  
naar h  
verband  
Heiliger  
uit, was  
zegt, e  
tot de  
de doo  
ment v  
en de  
deze i  
Heiligen  
levensg  
den is  
Christus  
Kwan  
volwass  
harten  
volbreng  
niet mo  
niet sel  
heeft. M  
Pinkster  
storting  
belofte  
volwass  
toekomst  
om we  
naam d  
Immers  
Apostel  
kinderen